

Bijlage 19 – Directe instructie en rolwisselend leren

In verschillende taalmethoden komen leesstrategieën expliciet aan de orde, zowel metacognitieve als tekstgerichte strategieën. Bij het aanleren en oefenen van strategieën is zowel het directe-instructiemodel (Aarnoutse, Roelofs, & Jenniskens, 1990; Baumann, 1986; Berliner, 1981; Kan & Aarnoutse, 1993; Lestra, 1993; Rosenshine, 1979; Sliepen, 1995) als het rolwisselend leren (Palincsar & Brown, 1984; Rosenshine & Meister, 1994; Van IJzendoorn, 2001; Walraven, 1995) van belang.

Directe-instructiemodel

Het directe-instructiemodel is een zeer expliciete vorm van instructie, waarbij de docent een sterk sturende rol heeft en leerlingen vaak individueel of in tweetallen werken. U legt uit:

- wat een strategie is;
- welke strategie er geleerd gaat worden;
- welk probleem met de strategie kan worden opgelost;
- hoe de strategie moet worden uitgevoerd.

Hierna doet u de strategie (hardop denkend) voor (modeling), vervolgens voeren de leerlingen deze strategie uit. Vaak gebeurt dit eerst onder begeleiding van de docent, daarna samen en tot slot zelfstandig. De zelfstandige uitvoering gaat door, tot de leerlingen een strategie beheersen op het niveau van hun schoolboekteksten.

Het gebruik van het directe-instructiemodel bij het aanleren van strategieën houdt het gevaar in, dat strategieën te lang geïsoleerd worden getraind, wat geïntegreerde en flexibele toepassing in de weg staat.

Wil de methodiek succesvol zijn, besteed dan aandacht aan transfer in de instructie door gebruik te maken van functionele teksten. Dit kunnen ook teksten van de verschillende zaakvakken zijn die leerlingen de komende tijd moeten bestuderen.

Rolwisselend leren

Rolwisselend leren (ook wel *reciprocal teaching of wederkerig onderwijzen* genoemd) biedt goede mogelijkheden aan leerlingen om tot een effectiever leesgedrag te komen. De volgende elementen komen aan bod.

- Geef uitvoerige instructie over de inhoud en betekenis van een beperkte set leesstrategieën om tot begrip te komen, bijvoorbeeld: voorspellen, ophelderen van problemen, samenvatten en het formuleren van vragen.
- Doe deze strategieën hardop denkend voor. Ga direct met een tekst aan de slag (modeling).
- Laat leerlingen uw gedrag observeren. Zij gaan vervolgens in groepsverband onder uw begeleiding een informatieve tekst lezen met gebruikmaking van de strategieën.
- Geef feedback en stuur waar nodig het proces bij.
- Geleidelijk aan nemen de leerlingen de rol van discussieleider op zich. Ook hierbij krijgen zij ondersteuning en veel positieve feedback. Uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid voor de taak geheel bij de leerlingen en beperkt uw rol zich tot het erop toezien dat het proces goed verloopt. Bij deze methodiek speelt de dialoog een zeer belangrijke rol.

Zie voor meer informatie:

www.nldata.nl/skola -> zoekopdracht begrijpend lezen;

www.leraar24.nl/dossier/3382 -> dossier strategieën bij begrijpend lezen

Filmpjes van youtube over directe instructie en rolwisselend leren

Filmpjes over rolwisselend leren op www.leraar24.nl/video/